

Bókasafn

Héraðsskjalasafn

Upplýsingamiðstöð

Ársskýrsla 2023

Hrönn Hafþórsdóttir
forstöðukona Bóka- og héraðsskjalasafns Fjallabyggðar

Efnisyfirlit

Bókasafn Fjallabyggðar	3
Þjónusta, hlutverk og meginmarkmið	3
Starfsfólk Bókasafns Fjallabyggðar 2023	3
Starfsmenn árið 2023	4
Húsnæðismál	4
Rekstur safnsins og fjárveitingar	5
Safnkostur	5
Útlán og lánþegafjöldi	6
Gestir	7
Símenntun	8
Helstu verkefni ársins 2023	8
Viðburðir og sýningar	9
Lokaorð	9
Héraðsskjalasafn	10
Þjónusta, hlutverk og meginmarkmið	10
Húsnæðismál	10
Rekstur og fjárveitingar	11
Mannauður	11
Helstu verkefni	11
Lokaorð	13
Upplýsingamiðstöð ferðamála í Fjallabyggð	14
Rekstur og fjárveitingar	14
Mannauður	14
Ferðamenn	15
Lokaorð	16

Bókasafn Fjallabyggðar

Þjónusta, hlutverk og meginmarkmið

Bókasafn Fjallabyggðar er upplýsinga- og menningarstofnun sem starfar samkvæmt gildandi lögum um almenningubókasöfn, yfirlýsingu Menningar- og vísindastofnunar Sameinuðu þjóðanna (Unesco) um almenningubókasöfn og menningarstefnu Fjallabyggðar. Markmið þess er að vera íbúum bæjarins miðstöð upplýsinga, menntunar, menningar og afþreyingar með því að bjóða upp á aðgengi og útlán á fjölbreyttu úrvali bóka og tímarita auk stafrænna upplýsinga. Aukin áhersla er lögð á barnastarf, þ.á.m. sögustundir, safnkynningar, þjónustu við leik- og grunnskóla, skipulagða menningarstarfsemi fyrir almenning og góða aðstöðu til náms.

Afgreiðslutími

1. september – 31. maí: Opið virka daga frá kl. 13.00 -17.00

1. júní – 15. ágúst: Opið virka daga frá kl. 09.00 – 12.00 og 13.00 - 17.00.

Starfsfólk Bókasafns Fjallabyggðar 2023

Á bóka- og héraðsskjalasafninu auk Upplýsingamiðstöðvar eru fjórir fastráðnir starfsmenn í rúmum þremur stöðugildum. Forstöðukona er í 50% starfi í bókasafni og 50% starfi við héraðsskjalasafn. Þjónustufulltrúi, Ólafsfirði er í 90% starfi við bókasafnið og 10% við Upplýsingamiðstöð ferðamanna. Þjónustufulltrúi, Siglufirði er í 50% starfi við bókasafnið, 15% við héraðsskjalasafnið og 10% við Upplýsingamiðstöð ferðamanna. Einnig sinnir hún þrifum. Skjalavörður er í 50% starfi.

Einn starfsmaður var ráðinn í sumarafleysingar á Upplýsingamiðstöð og leysti hann einnig af sem bókavörður á báðum söfnum þ.e. á Ólafsfirði og á Siglufirði.

Starfsmenn árið 2023

Stöðugildi Bókasafn Héraðsskjalasafn

Upplýsingamiðstöð

Bylgja Hafþórsdóttir	50%	15%	10%
Gíslný Halldóra Jónsdóttir		50%	
Hrönn Hafþórsdóttir	50%	50%	
Vilhjálmur Hróarsson	90%		10%
Sumarafleysingar 1. júní- 15. ágúst Kolbrún Kara Eyjólfsdóttir			Tímavinna

Húsnæðismál

Bókasafnið í Ólafsfirði er til húsa að Ólafsvegi 4 (gamla stjórnsýsluhúsinu). Neðri hæð hýsir nýjar og nýlegar bækur ásamt afgreiðslu og á efri hæð eru eldri bækur, setustofa og fundaraðstaða. Hluti efri hæðar og anddyri er samnýtt með stjórnsýslunni. Safnið hefur verið til húsa á Ólafsveginum síðan 2014 og eru uppi áform um að selja húsnæðið og flytja bókasafnið eitthvert annað. Þetta kemur fram í minnisblaði bæjarstjóra í febrúar 2023. Þar er lagt til að loka bókasafninu í Ólafsveginum. Þegar þetta er skrifað eru uppi ýmsar hugmyndir um húsnæði sem gæti nýst safninu. Má þar nefna anddyri Sundlaugar á Ólafsfirði, Pálshús og hús eldri borgara.

Bókasafnið á Siglufirði er til húsa að Gránugötu 24 eins og verið hefur allt frá því árið 1964. Meirihluti hillubúnaðar og húsgagna bókasafnsins er jafngamall. Gegnum árin hafa verið keyptar notaðar Softline hillur, stæður sem standa á gólfi og gömlum stæðum fækkað. Hillubúnað og húsgögn er þó smám saman verið að endurnýja, kemst þó hægt fari.

Gjafir til Bókasafns Fjallabyggðar

Reglulega berast gjafir til bókasafnsins til dæmis bækur og leikföng. Á árinu fengum við gefins fjóra uppstoppaða fugla sem bætast við safnið sem fyrir er.

Rekstur safnsins og fjárveitingar

Rekstargjöld bókasafns árið 2023 með tilliti til tekna voru **34.086.879** en áætlun gerði ráð fyrir kr. **32.276.713**. Megin skýring á á framúrkeyrslu er áfallið orlof. Liður 1511, kr.

1.554.858 sem ekki var gert ráð fyrir í áætlun. Rekstrargjöld bókasafns 2022 með nýtingu tekna voru kr. **29.032.169** en áætlun ársins gerði ráð fyrir kr. **32.111.193**. Eins og áður hefur verið reynt að halda niðri kostnaðarliðum eins og mögulegt er til að mögulegt sé að mæta óhjákvæmilegum framúrkeyrslum í sumum liðum.

Safnkostur

Safnkostur sem skráður er í Gegni- samskrá bókasafna var:

Í desember 2014

Bókasafnið Siglufirði, 20.438 eintök – Bókasafnið Ólafsfirði, 14.895 eintök

Í desember 2015

Bókasafnið Siglufirði, 24.828 eintök - Bókasafnið Ólafsfirði, 15.437 eintök

Í desember 2016

Bókasafnið Siglufirði, 27.064 eintök - Bókasafnið Ólafsfirði, 15.806 eintök

Í desember 2017

Bókasafnið Siglufirði, 31.116 eintök - Bókasafnið Ólafsfirði, 16.457 eintök

Í desember 2018

Bókasafnið Siglufirði, 31.976 eintök - Bókasafnið Ólafsfirði, 16.791 eintök

Í desember 2019

Bókasafnið Siglufirði, 30.743 eintök - Bókasafnið Ólafsfirði, 17.154 eintök

Í desember 2020

Bókasafnið Siglufirði, 30.092 eintök – Bókasafnið Ólafsfirði, 17.392. eintök

Í desember 2021

Bókasafnið Siglufirði, 30.442 eintök – Bókasafnið Ólafsfirði, 17.342 eintök

Í desember 2022

Liggur ekki fyrir þar sem ekki er hægt að draga tölfræði út úr nýja bókasafnskerfinu, þ.e. þegar þessi skýrsla er gerð. Breytist vonandi með tímanum.

Desember 2023 SAMA og áður, liggur ekki fyrir.

Útlán og lánþegafjöldi

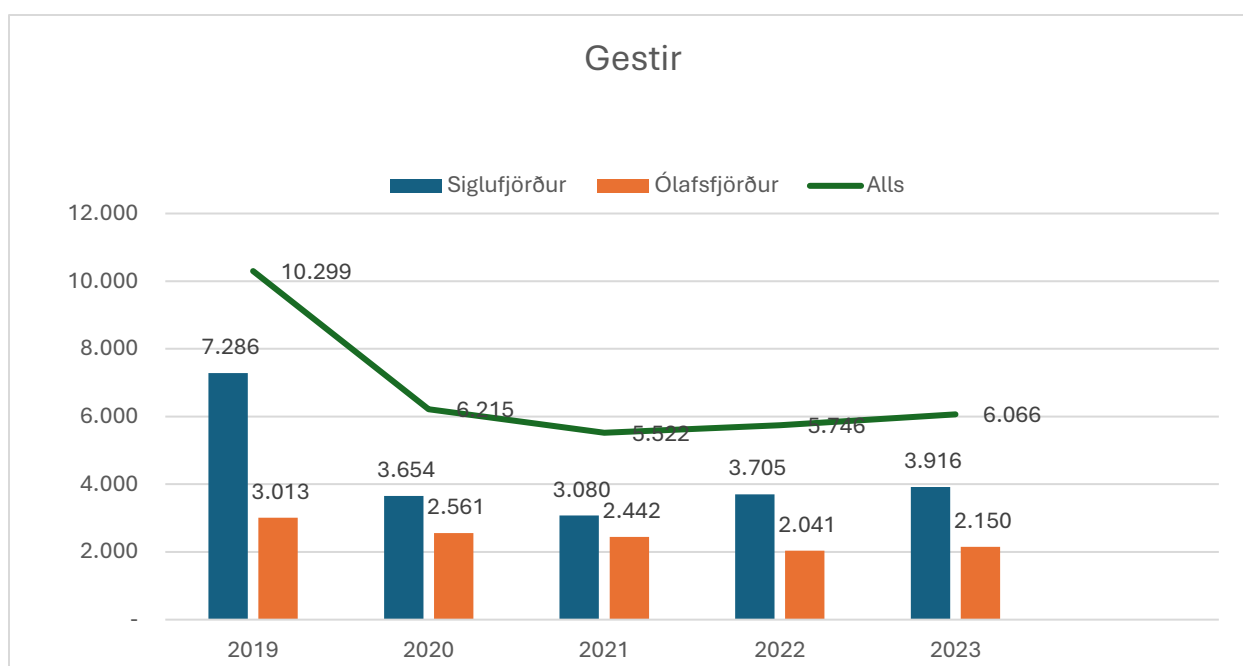
Nýja bókasafnskerfið býður nú upp á góða tölfræði og hér á eftir má sjá myndrænt helstu tölur um fjölda virkra lánþega og fjölda útlána á árinu. Útlán alls á Siglufirði á árinu 2023 voru 3.225 og í Ólafsfirði 2.469. Ekki er enn hægt að sjá fjölda virkra lánþega í kerfinu en vonandi verður breytinga þar á eftir því sem á líður.

Útlán, endurnýjanir o.fl.

Safn	Ár	Endurnýjanir	Útlán	Útlán og endurnýjanir	Skil
Bókasafn Fjallabyggðar Siglufirði	2023	15	276	291	315
		26	288	314	289
		34	267	301	266
		19	221	240	235
		28	240	268	225
		11	317	328	341
		14	288	302	287
		15	240	255	306
		7	188	195	218
		7	235	242	241
		25	234	259	244
		12	218	230	244
Grand Total		213	3,012	3,225	3,211

Útlán, endurnýjanir o.fl.

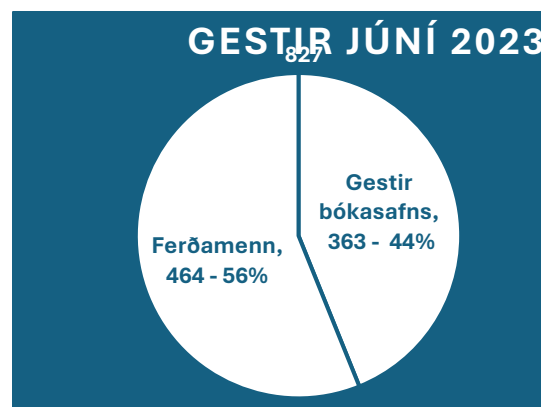
Safn	Ár	Endurnýjanir	Útlán	Útlán og endurnýjanir	Skil
Bókasafn Fjallabyggðar Ólafsfirði	2023	11	237	248	255
		10	218	228	223
		6	245	251	235
		3	203	206	212
		4	188	192	202
		4	215	219	210
		10	206	216	207
		13	170	183	196
		3	145	148	153
		2	199	201	215
		8	194	202	208
Grand Total		81	2,388	2,469	2,482

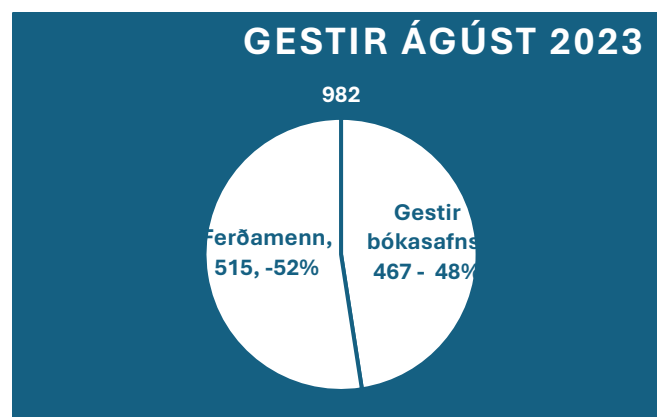

Gestir

Samkvæmt talningu voru lánþegakomur á árinu 2023 **6.066** (S 3.916/Ó 2.150). Inni í þessum tölum eru einnig aðrir gestir þ.e. skólahópar í safnfræðslu, leikskólahópar, mömmumorgnarnar og gestir á hannyrðakvöldunum vinsælu. Þetta er aukning frá árinu 2022 og eru það góðar fréttir. Gestir sem sóttu Upplýsingamiðstöðina eru **EKKI** inni í þessum tölum.

Hér má sjá fjölda þeirra gesta sem sóttu bókasafnið og upplýsingamiðstöðina heim yfir sumarmánuðina.

Símenntun

Með tilkomu „teams“ og „zoom“ funda vegna Covid höfðu starfsmenn greiðan aðgang að námsskeiðum. Landskerfi bókasafna innleiddi nýja bókasafnskerfið í byrjun júní 2022 og sóttu starfsmenn fjölmörg námskeið til að læra á nýja kerfið. Nú þegar búið er að nota nýja kerfið í rúmlega ár er komin ágætis reynsla á það. Starfsmenn sóttu nokkur námsskeið hjá Landskerfi (Teams), reglulega bætast við nýir og betri fídusar í bókasafnskerfið og uppfærslur eru samkvæmt því. Hinir ýmsu fundir voru haldnir í gegnum teams eða zoom og tók forstöðukona þátt þegar hægt var. Þar má nefna helst FSA (félag forstöðumanna almenningssafna) þar sem undirrituð er meðstjórnandi, MHR (miðstöð héraðsskjalasafna um rafræna skjalavörslu), einnig voru tíðir fundir hjá félagi héraðsskjalavarða og forstöðumönnum á Norðurlandi.

Helstu verkefni ársins 2023

Vegna fyrirhugaðra flutninga bókasafnsins var ákveðið að gera ekki starfsáætlun fyrir árið 2023 þar sem ekki var nákvæmlega vitað hvenær af flutningum yrði. Í staðinn var haldin verkefnadagbók og hér á eftir er upptalning á því helsta sem gert var á árinu 2023.

1. Fyrri hluti ársins var notaður í að fara yfir allan bókakost beggja safnanna, grisjað og afskrifað það sem engin not voru fyrir, úreltar fræðibækur, gamlar illa farnar bækur og tímarit.

2. Starfsmaður í Ólafsfirði fór yfir bókakost í bílskúrnunum á Ólafsveginum, grisjaði og henti.
3. Farið var yfir bókakost barnadeildar, Siglufirði í mars og grisjað.
4. Apríl og maí fóru í að þrifa allan bókakost og hillur.
5. Yfir sumarið voru hefðbundin störf við afgreiðslu lánþega og ferðamanna.
6. Covid var enn að hafa áhrif og seinni partur ársins fór mikið í veikindi og ekki mikið var framkvæmt umfram það sem venjulegt er.

Viðburðir og sýningar

- Hannyrðakvöldin sem eru annað hvert þriðjudagskvöld yfir vetrarmánuðina.
- Fastar sýningar eru í glerskápum allt árið. Þar má meðal annars sjá muni úr eigu gamla Sparisjóðsins, muni frá Karlakórnum Vísi, fágætar bækur úr Hraunasafni og hina ýmsu muni sem fundist hafa í kössum hér við tiltekt. Líka má nefna leikföng frá fimmta áratug síðustu aldar og margt fleira. Gömul skrá frá Óla Blöndal fannst við tiltekt og þar má sjá uppruna hluta þessarra muna.

Lokaorð

Mikið hefur áunnist síðustu árin bæði á bóka- og héraðsskjalasafninu. Þetta ár var ár óvissu og ekki vitað hvað framundan væri. Þetta leiddi til þess að erfitt var að skipuleggja og setja markmið fyrir árið. Vonum að næsta ár verði betra.

Héraðsskjalasafn

Þjónusta, hlutverk og meginmarkmið

Lögbundið hlutverk Héraðsskjalasafns Fjallabyggðar er að taka við skjölum afhendingarskyldra aðila, þ.e. sveitarfélagsins og stofnana þess, skrá skjölin og varðveita þau á viðurkenndan hátt. Héraðsskjalasafnið tekur einnig við einkaskjölum, t.d. bréfasöfnum, dagbókum og skjölum félaga og fyrirtækja. Héraðsskjalasafnið hefur verið starfrækt á Siglufirði síðan árið 1984 og frá árinu 2006 undir merkjum sameiginlegs sveitarfélags Fjallabyggðar. Ekki hefur verið tími né mannskapur til að sinna skjalasafninu sem skyldi í gegnum árin og enginn fastur starfsmaður eða skjalavörður var hluta af þeim tíma sem skjalasafnið hefur starfað. En eins og máltækið segir „kemst þó hægt fari“ og seinni ár hefur starfinu miðað ágætlega þó enn sé afar mikið verk óunnið. Á seinni hluta ársins 2017 var unnin opinber stefnumótun fyrir héraðsskjalasafnið og var hún samþykkt í bæjarráði snemma á árinu 2018. Þetta er stórt skref í þá átt að gera skjalasafnið virkt og uppfylla þau lög og reglugerðir sem gilda um héraðsskjalasöfn. Svo við vitnum í orð fyrrum bæjarstjóra okkar, Gunnars Birgissonar, „þá er með því að starfrækja héraðsskjalasafn, lagður traustur grundvöllur fyrir því að varðveita skjöl einstaklinga, félagasamtaka og fyrirtækja í bænum á heimaslóðum. Það er mikilvægt því saga okkar er margbrotnari en svo að hún verði eingöngu skoðuð í opinberum skjölum“ (Ársrit héraðsskjalasafns Kópavogs, 2010, bls. 5).

Húsnæðismál

Héraðsskjalasafnið er staðsett á annarri hæð ráðhússins að Gránugötu 24 Siglufirði. Vinnuáðstaða skjalavarðar er á 1. hæð. Samtals hefur héraðsskjalasafnið yfir um það bil 70 fm² að ráða. Aðstaða og aðgengi fyrir gesti héraðsskjalasafnsins er samnýtt með bókasafninu og er ágætis aðstaða fyrir gesti þar sem þeir geta sest niður og grúskað. Afgreiðslutími er eftir samkomulagi við starfsmenn héraðsskjalasafns.

Rekstur og fjárveitingar

Áætluð rekstargjöld með tilliti til tekna árið 2023 voru **10.345.653** en rauntölur urðu kr. **10.505.764**. Launaliður 1110 fór lítilega yfir áætlun. Áætluð rekstargjöld með tilliti til tekna árið 2022 voru kr. **10.005.966** en rauntölur urðu kr. **9.800.837**.

Mannauður

Bylgja Hafþórsdóttir í 15% starfi allt árið. Gíslný Halldóra Jónsdóttir í 50% starfi allt árið, forstöðukona, Hrönn Hafþórsdótti í 50% starfi allt árið. Stöðugildin eru 1.15 sem er óbreytt frá fyrra ári.

Símenntun

Héraðsskjalavörður sótti reglulega teams og zoom fundi hjá félagi héraðsskjalasafna og MHR (Miðstöð héraðsskjalasafn um rafræna skjalavörslu).

Helstu verkefni

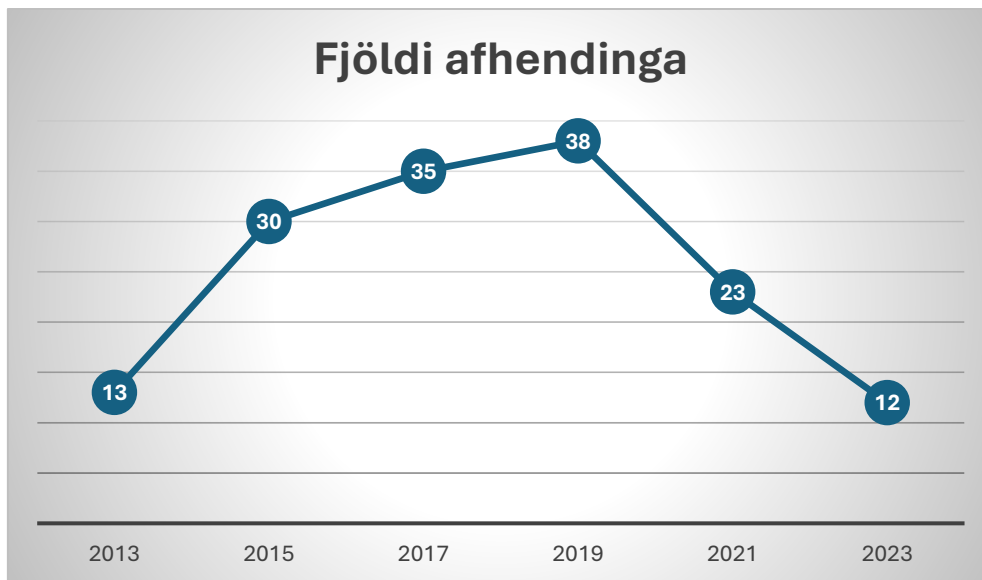
Helstu verkefni starfsmanna héraðsskjalasafnsins á árinu voru skráning eldri skjala stjórnsýslunnar sem voru í skjalageymslu 3. hæðar ráðhússins. Mikið af gögnum þaðan sem mikil vinna er að skrá. Einnig hefur talsvert verið skráð af eldri skjölum úr skjalageymslu á 2. hæð. Þegar þetta er skrifað er enn verið að skrá 2023 afhendingar. Afhendingar til héraðsskjalasafnsins á árinu 2023 voru 12 og skiptast þær þannig:

- Einkaskjalasöfn – 8
- Opinber skjöl – 4

Samtala skráðra hillumetra á árinu er ekki ljós ennþá þar sem frágangur í hillur er enn eftir þegar þetta er skrifað.

Á árinu 2013 voru afhendingar 13, árið 2015 voru afhendingar 30, árið 2017 voru afhendingar 35. Á árinu 2019 voru afhendingar 38 og árið 2021 voru afhendingar 23. Þetta ár eru afhendar færri eða 12 alls en umfang opinberru skjalanna sem skjalastjóri

Fjallabyggðar afhenti er afar mikið. Einnig var talsvert sótt af skjölum í bílskúrin á Ólafsvegi 4 í Ólafsfirði, en þar hafa eldri skjöl stjórnsýslu Ólafsfjarðarkaupstaðar dagað uppi.

Önnur verkefni má helst nefna að unnið er að því að umbreyta filemaker skjölum yfir í pdf svo hægt sé að gera þau aðgengileg á heimasíðu. Þetta er afar seinlegt og tekur langan tíma.

Héraðsskjalasafnið er alltaf að verða meira og meira sýnilegt og auðveldara er en áður að svara fyrirspurnum þar sem sífellt meira af gögnum er skráð. Formlegar fyrirspurnir á árinu 2023 voru 43.

- Tölvupóstur – 20
- Komur – 15
- Símtöl – 7
- Facebook – 1

Einnig var nokkuð um að fólk kæmi og bæði um að fá ákveðin skjöl til að nota við skrif eða rannsóknarvinnu. Er ánægjulegt hversu þessum heimsóknum hefur fjölgað.

Hluti einkaskjalasafna í eigu héraðsskjalasafnsins eru aðgengileg á vefnum einkaskjalasafn.is og stöðugt bætist við.

Lokaorð

Mikið hefur áunnist síðustu ár varðandi aðstöðu og búnað héraðsskjalasafnsins.

Stefnumótunin hefur skilað sínu og alltaf færumst við nær því að uppfylla þau lög og reglur sem gilda varðandi héraðsskjalasöfn. Ekki náðist að græja ljósmyndabúnaðinn þetta árið.

Mikið er framundan en ekki er talið tímabært að upplýsa um það að sinni.

Upplýsingamiðstöð ferðamála í Fjallabyggð

Allt árið 2023

Opnunartími

Upplýsingamiðstöð ferðamála er opin allt árið. Hún hefur verið staðsett hin síðustu ár í Bókasafni Fjallabyggðar bæði á Siglufirði og í Ólafsfirði. Opnunartími Upplýsingamiðstöðvar fylgir opnunartíma bókasafnanna. Áður hefur verið opið frá 1. júní til 31. ágúst, þegar flestir ferðamenn sækja Fjallabyggð heim er opnunartími frá kl. 09.00-12.00 og 13.00-17.00 virka daga á báðum stöðum. Lokað er þó í Ólafsfirði á morgnana á meðan á sumarleyfi starfsmanns stendur. Opið var á laugardögum á Siglufirði frá kl. 10.00-14.00. Lokað er á stórhátíðardögum.

Rekstur og fjárveitingar

Áætluð rekstrargjöld Upplýsingamiðstöðvar voru á árinu 2023 kr. **7.229.821**. Raungjöld árið 2023. urðu kr. **8.745.145**. Ekki var gert ráð fyrir áföllnu orlofi, liður 1511 sem reyndist vera kr. 957.442. einnig voru launaliður 1110 og liður 1890 Launat. gjöld hærri en áætlanir gerðu ráð fyrir. Áætluð rekstrargjöld Upplýsingamiðstöðvar voru á árinu 2022 kr. **7.968.095** en rauntölur urðu kr. **5.737.769**. Meginkostnaður við rekstur upplýsingamiðstöðvar felst enn sem áður í launum, launatengdum kostnaði og innri húsaleigu og bætist líka við áfallið orlof. Þær tölur gefa okkur samanlagt kr. **8.658.225**. Af þessu má sjá að fjármagn sem Upplýsingamiðstöð hefur yfir að ráða er ekki mikið. Þetta er mögulegt eingöngu vegna þess að öll aðstaða og búnaður er samnýttur með bókasafni. Þessu hefur verið mætt með því að gönguleiðakort sem Upplýsingamiðstöð kaupir eru seld og tekjurnar fær bókasafnið upp í kostnað vegna samnýtingarinnar. Á árinu var þó keypt tölva fyrir gesti og er hún samnýtt með gestum bókasafns.

Mannauður

Vegna fækkunar ferðamanna var eingöngu ráðinn einn starfsmaður þetta sumarið, (júní, júlí og ágúst). Kolbrún Kara Eyjólfsdóttir (tímavinna) sem leysti af á Siglufirði. Frá og með 1.

nóvember 2017 eru tveir starfsmenn með fast 10% starfshlutfall hvor, Vilhjálmur Hróarsson á Ólafsfirði og Bylgja Hafþórsdóttir á Siglufirði.

Ferðamenn

Eins og áður er talið allt árið bæði á Siglufirði og í Ólafsfirði.

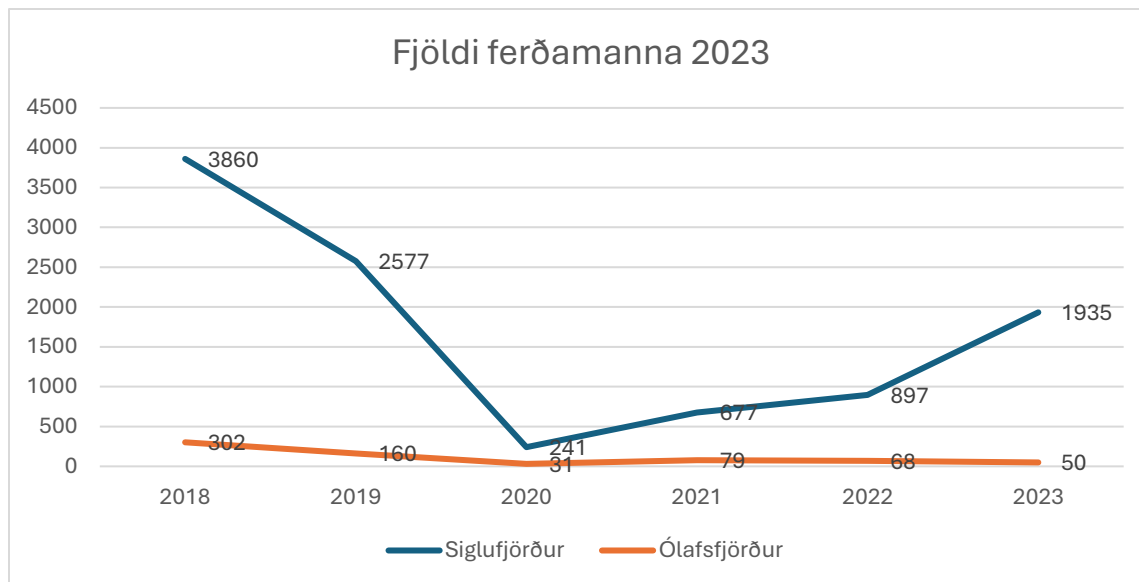
Siglufjörður – ferðamenn

Fjöldi þeirra sem sóttu Upplýsingamiðstöðina á Siglufirði voru 1935 manns og er það töluverð fjölgun frá árinu áður. Sá fjöldi ferðamanna sem var fyrir Covid hefur þó enn ekki skilað sér og ekki var talin þörf á að aðgreina eftir þjóðerni eins og áður. Ferðamenn sem sóttu upplýsingamiðstöðina á Siglufirði allt árið 2022 voru 897 og mest kom í júlí eða 276. 141 komu í júní og 206 í ágúst. Það virðist því vera að aukast, rólega þó, ferðamannastraumurinn hingað til Fjallabyggðar. Árið 2021 voru ferðamenn sem sóttu Upplýsingamiðstöðina alls 677. Árið 2020 komu ekki nema 241 á Upplýsingamiðstöðina (Covid). Alls komu 2.577 ferðamenn á Upplýsingamiðstöðina á Siglufirði árið áður eða 2019 og er það töluverð fækkun frá árinu 2018 en þá sóttu 3.860 ferðamenn Upplýsingamiðstöðina heim.

Ólafsfjörður – ferðamenn

Fjöldi þeirra ferðamanna sem sækir Upplýsingamiðstöðina í Ólafsfirði fer fækkandi. Það voru aðeins 50 ferðamenn sem sóttu Upplýsingamiðstöðina þar heim þetta árið miðað við 68 árið 2022 og 79 árið 2021.

Ferðamenn sem sóttu Upplýsingamiðstöðina á Ólafsfirði voru aðeins 31 árið 2020, sem er Covid árið og var það í júní, júlí og ágúst. Alls komu 160 ferðamenn á Upplýsingamiðstöðina á Ólafsfirði 2019 og er það fækkun frá árinu 2018 en þá komu alls 302 ferðamenn á Upplýsingamiðstöðina, Ólafsfirði. Möguleiki er að þessi fækkun sé að hluta til komin vegna Upplýsingamiðstöðvar í Kaffi Klöru sem er betur staðsett en Upplýsingamiðstöð Fjallabyggðar.

Algengustu fyrirspurnir ferðamanna

Algengustu fyrirspurnirnar voru eins og áður um gönguleiðir og leiðsögn. Mikið var spurt um staðina sem tengjast sjónvarpsþáttunum *Ófærð* og líka um staðina í bókum Ragnars Jónassonar. Hvers konar útivist verður æ stærri þáttur í fyrirspurnunum eins og hvar séu hestaleigur, hvalaskoðun, bátsferðir, skíði og þ.h. Aðrar fyrirspurnir helstar voru varðandi tjaldsvæðið, Síldarminjasafnið, þvott, netsamband, bílaverkstæði, veðrið og minjagripi. Eins og áður var leit þeirra að aðgangi að salerni alltof algeng, vantar sárlega almenningssalerni hér sem opin eru allt árið.

Lokaorð

Ársskýrslan þetta árið er stutt og laggóð. Ekki var um neinar stórvægilegar breytingar að ræða á árinu 2023. Upplýsingamiðstöðin þarf að vera öflug og geta sinnt ferðamönnum af metnaði. Fjallabyggð hefur upp á svo margt að bjóða og það er okkar hér í Fjallabyggð að skapa aðstæður og hafa þann aðbúnað sem þarf til að gera dvöl ferðamannsins sem ánægjulegasta.